

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. Vtrum Angeli futura contingentia seu libera naturaliter cognoscere
possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ex tali existentia nihil perfectionis de novo in se recipiat.

ARTICULUS IV.

Utrum Angeli futura contingentia seu libera naturaliter cognoscere possint?

§. I.

Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa.

75. **C**ertum est Angelos naturaliter cognoscere futura necessaria, qualia sunt ea quæ continentur in causis naturaliter ad eorum productionem determinatis, atque adeo de lege Dei ordinaria inimpedibilibus. Sic Angeli multò melius quàm Astrologi norunt eclipses futuras, cursus planetarum, & tempestates inde secuturas, & alia similia: habent enim universalem & mirabilem scientiam causarum naturalium, & consequenter effectuum ex illis naturaliter & necessario provenientium.

76. Certum est etiam, Angelos posse futura contingentia & libera, id est à causis contingentibus & liberis dependentia, cognoscere cognitione quadam conjecturali, ex aliquibus indiciis solum probabilibus deducta, atque adeo incerta: sicut Medicus ex tactu pulsus, inspectione urinae, & aliis indiciis, præcognoscit sanitatem infirmi. Nam cum diuturna observatione, & plurimum annorum experientia, sciant quæ ut plurimum hominum voluntates inclinare soleant, & quæ ex susceptionibus, tentationibus, occasionebus, & aliis hujusmodi sequantur, prædicta futura conjectantur. Unde solum restat difficultas an ea certò & infallibiliter virtute sua naturali scire possint?

§. II.

Conclusio negativa statuitur.

77. **D**ico igitur, Angelum per vires suæ naturæ, & secluso lumine divinæ revelationis, non posse certò præcognoscere futura contingentia & libera, v. g. ista: Job vincet tentationem Dæmonis in extrema sua nuditate, afflictione, orbitate &c. Adam verò in paradiso deliciis affluens, cedit tentationi & suggestioni Dæmonis. Ita S. Thomas hic art. 3. & communiter Theologi cum illo.

Colligitur ex Scriptura & SS. Patribus, assertentibus prædictionem futurorum, certissimum esse Divinitatis signum & argumentum: nam Isaiæ 41. dicitur: *Annuntiate quæ ventura sunt, & dicemus quia Dñi estis vos.* Et cap. 46. *Ego sum Deus, & non est ultra, nec est similis mei, annuntians ab exordio novissima, & ab initio quæ nondum facta sunt.* Item Danielis 2. ex hoc collegit Nabuchodonozor, Deum Danielis verum Deum esse, quia potuit revelare somnium suum de futuris contingentibus. Propter quod Chrysostomus homil. 18. in Joan. *Certa, inquit, futurorum prædictio, immortalis Dei solius opus est.* Et Tertullianus in Apolog. cap. 20. *Idoneum opinor testimonium Divinitatis, veritas divinationis.* Accedit communis hominum consensus; nam apud omnes gentes, præcognoscere futura libera ab aliis exequenda, appellatur *divinare*, ut per hoc significetur, talem præscientiam esse aliquid divinum, Deoque maxime proprium.

A Potest etiam probari conclusio ratione D. Thomæ. Si Angelus per vires suæ naturæ possit cognoscere futura contingentia, vel ea cognoscere in causis, vel in seipsis? Non in causis, quia liberum arbitrium ex se indifferens est ad unam & alteram partem, & æquè respicit unam atque alteram; subindeque ex illo non magis intelligitur eventus futurus quàm non futurus: nec in seipsis, quia futura non existunt in tempore, quod est propria illorum mensura; cum non sint producta, & extra causas posita; sed solum in mensura superiori æternitatis, quæ cum sit infinita & indivisibilis, ambit omne tempus, coexistit non solum rebus presentibus, sed etiam præteritis & futuris, & ut loquitur S. Doctor: *Cum sit simplex, toti tempori adest, & ipsam conclusit.* Atqui sola cognitio divina mensuratur æternitate, non verò angelica, cujus propria mensura est ævum, vel tempus distretum, ut supra disputatione 6. ostensum est: Ergo solius Dei est, omnia futura in seipsis videre, prout sunt præsentia in mensura suæ æternitatis, non verò hominis, vel Angeli.

Eadem ratione utitur idem S. Doctor infra quæst. 86. art. 4. ad probandum intellectum humanum non posse per vires suæ naturæ futura contingentia cognoscere. Illam tamen despicit Vazquez hic disp. 108. cap. 2. vocans eam *insulam*: quia (inquit) licet Angelus per vires suæ naturæ non possit certò cognoscere futurum contingens, neque in seipso, neque in suis causis, bene tamen in veritate objectiva propositionum contradictoriarum, quæ de ipso futuro ab Angelo formari possunt: utpote cum hæc sit naturæ talium propositionum, quod antecederet ad quicumque determinationem causarum sui objecti, una sit determinatè vera, & altera falsa. Adhuc non posse ratione philosophicâ veritatem istam probari, sed solum ex Scriptura & SS. Patrum testimonio. Suæ tamen paulo post assertionis oblitus, num. 19. ait, idèò Angelum non intelligere futura contingentia, quia non sunt objecta naturaliter accommodata ejus intellectui.

Verùm hæc ratio Vazquezii nihil aliud est, quàm ridicula principii petitio: quid enim aliud est futura illa non posse certò cognosci ab Angelo, quàm esse objecta intellectui ejus improprietate, sive non accommodata? Hoc ipsum ergo est quod inquiritur, & quod remanet probandum: cur scilicet futura illa non sint objecta proportionata intellectus Angelici. Ad id quòd, cum sint objecta naturalia, ac proinde ejusdem ordinis cum potentia Angeli, sufficienter ei videntur esse proportionata.

Aliud verò quod dicit Vazquez, nempe futura libera posse ab Angelo cognosci in veritate objectiva propositionum contradictoriarum de futuro contingenti, non minùs absurdum est: nam ratio & lex contradictionis petit solum quod si una pars est vera, altera sit falsa; non autem quod illa præ alia sit determinatè vera: ridiculum enim est dicere quòd v. g. ista propositio: *Petrus cras ambulabit*: ex eo quòd illi apponam contradictoriam (quod omnino per accidens est) redderetur certa & determinata. Unde D. Thomas quæst. 16. de malo art. 7. *Ea quæ sunt ad utrumlibet, non possunt præcognosci in suis causis determinatè, sed sub distinctione, utpote quia erunt vel non erunt, sic enim habent veritatem.* Determinata ergo veritas in futuris contingentibus, nec ex vi contradictionis oriri potest, nec ex natura ipsius futuri

contingentes in se, cum ex natura sua sit indiffe-

Ad id quod, licet in futuris contingentibus da-

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Contra hanc conclusionem in primis objici-

Respondet Dæmones interdum futura prædi-

Deinde futurorum notitiam interdum accipiunt

Solent etiam Dæmones ea quæ imminere certò

nasium, in ejus vita, dum suos adversus da-

Nonnunquam etiam, ut scribit Augusti-

Denique futura Dæmones cognoscunt ex con-

Addit D. Hieronymus, Dæmones futura

Objicies secundo: D. Augustinus lib. 12. supra

Respondet ex D. Thoma infra quæst. 86. art.

Lib. 2. de Genesi ad lict. cap. 17.

84. Ad cap. 41. Isaie

Apolog. cap. 22.

89

86

aliquarum causarum superiorum, spiritualium & corporalium. Spiritualium quidem: sicut cum virtute divinâ ministerio Angelorum intellectus humanus illustratur, & phantasmata ordinantur ad futura aliqua cognoscenda: vel etiam cum per operationem Demonum fit aliqua commotio in phantasia, ad præsignandum aliqua futura quæ demones cognoscunt. Huiusmodi autem impressiones spiritualium causarum magis nata est anima humana suscipere, cum à sensibus alienatur: quia per hoc propinquior fit substantiis spiritualibus, & magis libera ab exterioribus inquietudinibus. Contingit autem & hoc per impressionem superiorum causarum corporalium: manifestum est enim quod corpora superiora imprimunt in corpora (scilicet inferiora.) Unde cum vires sensitivæ sint actus corporaliū organorum, consequens est quod ex impressione celestium corporum immutetur quodammodo phantasia. Unde cum celestia corpora sint causa multorum futurorum, sunt in imaginatione aliqua signa quorundam futurorum. Hæc autem signa magis percipiuntur in nocte & à dormientibus, quam de die & à vigilantibus, quia ut dicitur in libro de somno & vigilia, quæ deferuntur de die, dissolvuntur magis. Hæc S. Doctor.

87 Objicies tertio: Ævum est mensura perfectior tempore, eique superior: Ergo habet virtualiter coextendi ad tempus præteritum & futurum, sicut æternitas: Ergo cum cognitio Angelica mensuretur ævo, non solum ad præsentia, sed etiam ad præterita & futura se extendit.

88 Respondeo quod licet ævum sit duratio perfectior tempore, eique superior? quia tamen est mensura intra lineam durationis finita, sicut ipsa Angeli substantia quam mensurat, intra lineam substantiæ finita est, & constans genere & differentiâ; idèd non continet simpliciter durationes rerum inferiorum, nec ad tempus præteritum & futurum virtualiter coextenditur; sicut æternitas, quæ intra lineam durationis infinita est, & mensura esse divini, in quo omnium creaturarum existentia eminentissimò modo continetur. Nec verò oportet quod omne nobilius contineat minus nobilia, secundum proprias rationes, ut multis instantiis declarari posset: nam unio animæ rationalis cum corpore est nobilior unione cujuslibet alterius formæ, & tamen non continet unionem cujuslibet alterius formæ, secundum propriam rationem: item quamvis Africa sit major Aquitania, illam tamen non comprehendit.

Adde quod, licet daretur, ævum ad tempus præteritum & futurum posse virtualiter coextendi, sicut æternitatem, ex hoc tamen non sequeretur Angelum posse intuitivè futura contingentia cognoscere: quia licet cognitio quam habet Angelus de se, sit necessaria, & mensuretur ævo; cognitio tamen quam habet de rebus contingentibus, libera est, & non mensuratur ævo, sed tempore discreto, quod est mensura actionum liberarum Angeli; ut supra disputatione sexta: quæ est de Ævo & tempore Angelorum, fusè declaratum est.

89 Objicies quarto: Christus per species infusas futura contingentia & libera cognoscit: Ergo & Angelus. Probatur Consequentia: quia species Angelorum sunt perfectiores, quam sint species infusæ animæ Christi, ut docet S. Thomas 3. p. quæst. 11. art. 4.

90 Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Licet enim species angelicæ sint perfectiores speciebus infusis animæ Christi,

A quantum ad universalitatem, non tamen quantum ad alia. Nam ut ibidem ait S. Doctor: Scientia infusa animæ Christi fuit multò excellentior quam Angelorum scientia, & quantum ad multitudinem cognitorum, & quantum ad scientiarum multitudinem: quia lumen spirituale gratiæ, quod est inditum animæ Christi, est stulto excellentius, quàm lumen quod pertinet ad naturam Angelicam. Et ita species animæ Christi infusæ, utpote præternaturales, & deservientes scientiæ ejus super-naturali, repræsentant actu futura contingentia & libera, non tamen species Angelis connaturales, & eis ab initio suæ conditionis infusæ.

B omnem veritatem naturalem cognoscit. Sed hæc est veritas naturalis: Hæc causa libera est si determinata vel non determinata ad hunc effectum: Ergo Angelus eam naturaliter cognoscit: Ergo in villarum contradictoriarum, & in veritate objectiva, quæ ex vi contradictionis in eis resultat, potest Angelus quidam sit determinatè futurum, vel non futurum, naturaliter præcognoscere.

Hoc præcipuè motivo ducitur Vazquez, loco supra citato, ad rejiciendam rationem D. Thomæ supra expositam, & ad docendum nullâ efficaci ratione posse probari, Angelos non posse naturaliter futura contingentia cognoscere. Sed quam debile & infirmum sit hoc fundamentum, satis patet ex supra dictis. Licet enim Angelus naturali lumine veritatem allatæ disjunctivæ cognoscatur, sicut & nos etiam illam cognoscimus; non sequitur tamen quod ex vi illius, seu ex vi contradictionis quam continet, possit determinatè futurum alicujus contingentis cognosci: quia ad veritatem disjunctivæ, non requiritur quod patet ex quibus componitur sine determinate veræ, aut determinatè falsæ, sed sufficit quod una ex illis, quæcumque illa sit, habeat veritatem aut falsitatem; seu quod ambæ non possint esse simul veræ & simul falsæ, sed sint in veritate aut falsitate incompossibiles: alioquin cum propositio illa disjunctiva non solum vera, sed etiam necessaria sit, veritas determinata, quæ ex illa in propositionibus de futuro contingenti resultaret, non esset veritas libera & contingens, sed naturalis & necessaria; maxime cum vis & natura contradictionis fundetur in illo primo principio: *Quidlibet est, vel non est*: quo nihil potest dari aut concipi magis necessarium. Veritas ergo determinata in propositionibus de futuro contingenti, non oritur ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, sed ex determinatione causarum, præsertim causarum primarum, quæ cum sit primum liberum, & primum determinans, est prima radix totius libertatis & contingentiæ in rebus creatis, & ut ait D. Thomas I. Periherm. lect. 14. *Causa quedam profundens totum ens, & omnes eius differentias, & hæc ex ipsa voluntate divina, necessitas & contingentia in rebus originantur.* Unde antecedentè ad divinum decretum, quod est libera determinatio voluntatis divinæ, nullum contingens potest esse aut concipi ut determinatè futurum, nec ulli dari veritas aut falsitas determinata in propositionibus de futuro contingenti, ut in Tractatu de scientia Dei fusè ostensum est.

Dices: Si nihil est determinatè futurum in se, non rationis antecedenti divinum decretum, sequitur quod omnes propositiones negativæ de futuro contingenti, v.g. istæ: *Antichristus non erit: Petrus non disputabit*: pro tali signo erunt determinatæ.

nam vera, & conformes suo objecto, cum verum sit in tali signo, nihil esse determinatè futurum. Pro solutione hujus instantiæ, & majori hujus doctrine explanatione.

Advertendum est, propositionem negativam ex duplici capite posse habere veritatem; vel quia ita est quod forma seu prædicatum non inest subjecto; vel etiam per non suppositionem extremi: v. g. de Petro albo verum est dicere, *Petrus non est niger*, quia nigredo ei non inest; & de Petro mortuo, vel nondum existente, verum est etiam dicere: *Petrus non est niger*, per non suppositionem extremi; quia videlicet si Petrus non sit, consequenter non est niger. Eodem ergo modo

propositio negativa de futuro contingenti potest esse vera: vel quia futurum est quod forma non inest subjecto, ex decreto Deifici determinantis, sive ex indispositione causarum: vel quia nullum futurum; tunc enim vera est propositio negativa per non suppositionem extremorum. Dico Ergo, quod cum Dei decretum, decernens quid futurum sit vel non, sit æternum, ideo in tota æternitate inest contrariis determinata veritas

et falsitas, ex vi divini decreti: antecederet tamen ad decretum, ordine rationis & intelligentiæ, omnes negativæ sunt veræ; non quia ita futurum sit, sed quia nulla est futuritio; & consequenter habent veritatem per non suppositionem extremorum. Est ergo vera hæc propositio: *Petrus non disputabit*, non quia futurum sit quod non disputabit; sed quia nulla est futuritio seu determinatio disputationis vel non disputationis. Et item sic de ista: *Antichristus non erit*.

Obijcies ultimò: Species Angelorum mentibus indite, non solum repræsentant singularia existentia, sed etiam futura: Ergo cum quilibet Angelus suas species comprehendat, cognoscit in illis non solum res præsentis, sed etiam ea quæ habitura sunt existentiam in aliqua differentia temporis.

Respondet quod licet species Angelorum mentibus indite de se sint repræsentativæ singularium, quæ habitura sunt existentiam in aliqua differentia temporis, ea tamen de facto & in actu secundo non repræsentant, de se u alicujus conditionis ad actualem eorum repræsentationem necessariæ, actualis scilicet existentia & duratio illorum: nam ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 3. *Ea quæ sunt præsentia, habent naturam, per quam assimilantur speciebus quæ sunt in mente Angelis; & sic per eas cognosci possunt: sed quæ futura sunt, nondum habent naturam per quam illis assimilantur; unde per eas cognosci non possunt.* Sicut ergo Deus antecederet ad sua decreta libera, non videt futura contingentia; quia licet pro illo prior sit scientia divina in ratione speciei intelligibilis habita ex parte sui omnia requisita ad illa repræsentanda, deest tamen illi extrinsecum connotatum scilicet decretum liberum, ad actualem eorum repræsentationem necessarium: ita pariter Angelus comprehendendo suas species, in illis futura contingentia non agnoscit: quia quamvis species illæ habeant omnia ex parte sui requisita, ad ea repræsentanda, deest tamen illis aliquod extrinsecum connotatum, nempe actualis existentia & duratio illorum, quæ (nisi à Deo revelentur) est omnino ad actualem eorum repræsentationem necessaria.

Quæres, num inter futura contingentia, quorum præsentia negatur Angelis, numeranda sint non tantum ea, quæ impediri possunt inter-

ventu causæ liberæ, sed etiam illa quæ sunt à causis naturalibus, per accidens connexis, & quæ fortuita seu casalia appellantur?

Respondeo affirmativè: quia casalia & fortuita nullam habent in aliqua causa determinationem, in qua certò & infallibiliter cognosci possint, sed omnino per accidens eveniunt, ut docet D. Thomas infra quæst. 115. art. 6. his verbis: *Quod aliquod corpus terrestre ignium in superiori parte aeris generetur, & deorsum cadat, habet causam aliquam virtutem celestem. Et similiter etiam quod in superficie terra sit aliqua materia combustibilis, potest reduci in aliquod celeste principium. Sed quod ignis cadens huic materia occurrat, & comburat eam, non habet causam aliquod celeste corpus, sed est per accidens.* Ergo futura casalia & fortuita ab Angelis naturaliter cognosci nequeunt.

§. IV.

Resolvitur dubitatio incidens de cognitione Angelorum circa præterita.

EX dictis oriri potest dubitatio, an Angeli naturaliter omnia præterita cognoscant? dico omnia: neque enim est dubium, quin Angeli ea quæ viderunt aliquando præsentia, deinde cognoscant, & recordentur esse præterita. Nec item est dubium, quin naturaliter cognoscere possint ea præterita, de quibus ex vestigiis suæ existentia relictis constare potest esse præterita. Sed difficultas tantum est, utrum Angeli cognoscant præterita libera, quorum non perceperunt præsentiam, & quæ nullum sui reliquere vestigium.

Partem affirmantem tenet Vazquez disput. 108. cap. 4. num. 20. Fundamentum ejus est, quia Scripturæ & Patres negant duntaxat Angelos cognoscere futura: Ergo, inquit, non debemus illis negare cognitionem rerum præteritarum. Ex adverso stant omnes alii Theologi, negantes Angelos cognoscere præterita contingentia seu libera, quæ non perceperunt præsentia, aut quæ nullum sui reliquere vestigium. Ratio est, quia præterita prius non cognita, & quæ sui nullum reliquere vestigium, ita se habet respectu intellectus angelici, ac si numquam fuissent; unde eodem modo de illis ac de futuris & nondum existentibus philosophandum est: Atqui contingentia quando sunt futura, naturaliter ab Angelo cognosci nequeunt, ut supra ostensum est. Ergo nec præterita quæ prius non fuerunt cognita, & quæ nullum sui reliquere vestigium. Unde ipse Vazquez sui immemor, dum de memoria Angelorum loquitur, disp. 111. cap. 12. num. 68. asserit quod non potest unus Angelus præteritam alterius Angeli cogitationem cognoscere per memoriam, nisi prius eam præsentem cognoverit.

Addo quod, Scripturæ æquè negat Angelis, & reservat soli Deo cognitionem præteritorum, ac futurorum; ut patet Isajæ 41. ubi Propheta, ut ostendat idola non esse veros Deos, per apostrophem ait: *Appropinquate & annuntiate nobis quæcumque ventura sunt, aut priora quæ erant (id est præterita) & dicemus, quia dñi estis vos.* Ita hunc locum explicant Hieronymus in Isajam, & Gregorius homil. 1. Ezechiel, asserentes aliquando prophetiam cadere in præterita, ut in futura; & idèd Moysem narrantem exordium mundi, Prophetam dici, quia narravit præterita quæ scire

97.

98.

99.

scire non potuit naturaliter. Ex quo patet falsum A ac ruinosum esse fundamentum Vazquezii.

ARTICULUS V.

Verum Angeli secreta cordium, & mysteria gratiae, naturaliter cognoscere possint?

§. I.

Prima pars quaesiti resolvitur.

100. Dico primò: Angeli non possunt per vires suæ naturæ, & seclusâ Dei revelatione, aut speciali directione cogitantis, secreta cordium, seu humanæ aut angelicæ mentis cogitationes & affectus certò cognoscere. Ita D. Thomas hic art. 4. & communiter Theologi contra Durandum in 2. dist. 8. quæst. 5. docentem Angelos posse naturaliter cognoscere cogitationes & affectus mentis præsentis, non tamen futuros. Cui sententiæ favent Henricus & Hervæus, existimantes Angelos posse naturaliter cognoscere cogitationes cordium, quantum ad substantiam, quamvis ipsas non possint cognoscere, quantum ad modum, seu quantum ad ordinem, & terminationem quam dicunt ad tale objectum, aut talem finem in particulari.

101. Probatur primò conclusio ex illis locis Scripturæ, in quibus tanquam singulare Dei attributum refertur, quòd ipse est inspector seu scrutator humanorum cordium, 1. Regum 16. Homo videt ea quæ parent: Dominus autem intuetur cor. 2. Paralip. 6. Tu solus nosti corda filiorum hominum. Et Jeremiæ 17. Præsumptum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscat illud? Ego Dominus scrutans corda & renes. Quæ verba exponens D. Hieronymus ait: Hinc id scimus quòd nullus scit cogitationes hominum, nisi solus Deus.

102. Respondet Durandus, id verum esse de cogitationibus hominum futuris, non tamen de præsentibus.

Sed contra: Scriptura hæc duo distinguit in Deo, & ut diversa attributa illi propria laudat, nempe esse præscium futurorum, & esse inspectorem cordium: primum quidem Isaiæ 42. & aliis locis articulo præcedenti citatis: alterum verò Actuum 1. Psalmo 7. & aliis locis, quæ jam retulimus. Hinc Tertullianus libro 5. contra Marcionem cap. 15. ut ostendat Deum Marcionis non esse verum Deum, provocat illum ut & futura prænuntiet, & occulta cordis revelet. At si solum esset proprium Deo cognoscere consilia cordium futura, & si Angeli possent videre cogitationes & affectus quos actu homo habet & format in mente, hæc duo non essent diversa; unum enim includeretur in alio, ut patet: Ergo Scriptura locis citatis docet esse proprium Deo cognoscere cogitationes & consilia quæ homo actu habet in corde. Unde Isidorus Pelusiota libro 3. Epist. 156. Ea quæ cogitatione voluntur (inquit) minime Diabolo cognita sunt. Hoc enim digne duntaxat potentia, quæ corda nostra sigillatim spaxit, peculiare est.

103. Secundo probatur conclusio. Scriptura & SS. Patres probant Christum fuisse verum Deum, ex eo quòd internas mentis cogitationes cognoverit: At si cognoscere secreta cordium, non esset actio Deo propria, & posset alteri quam Deo, nempe ipsi Dæmoni, naturaliter convenire, non bene ex ea inferretur Christum esse Deum: Ergo

cognoscere secreta cordium, est actio Deo propria, & nulli creaturæ humane vel angelicæ potest naturaliter competere. Minor & Consequenter patet. Major autem probatur ex Joann. 2. ubi dicitur, quòd Christus non credebatur se credere profitebantur, quia eorum corda à se aliena esse cognoscebat: ex quo infert Evangelista, in hac sententia testimonium perhibere de homine; ipse enim sciebat quòd esset in homine. Laudatur etiam in Evangelio Nathaniel, quòd ex eodem indicio agnoverit Christi Divinitatem. Noverat enim (inquit Cyrillus Alexandrinus) solum Deum scrutatorem esse cordium, nec uni alteri mentem hominis patere. Item Chrysostomus serm. 50. dicit Pharisæo, cujus cor Christus cognoverat: Cape eius divinitatis insigne. Audi eum peccatorum tui penetrasse secretum. Aspice eum ad cogitationum tuarum latebras pervenisse. Intellige eum cordis tui tacita nudare consilia. Et serm. 94. Dum Pharisæi cordis patefecerunt arcana, ipsi fuisse totius Prophetiæ demonstravit auctorem. Eodem argumento utitur Hieronymus in cap. 17. Jeremiæ, ubi ex illo Lucæ 11. Vt videt lesu cogitationes eorum, sic ratiocinatur. Nullus potest videre cogitationes eorum, nisi solus Deus: Ergo Christus est Deus.

104. Tertio suaderi potest conclusio ex aliis Scripturæ locis, in quibus ex prophetia, & cogitatione cogitationum cordis, probatur Deum habitare in mentibus eorum hominum qui eas cognoscunt; quòd non esset necessarium, nec bene colligeretur, si alius quam Deus posset revelare corda hominum. Sic 1. ad Corinth. 14. Petrus ait, quòd si quis Gentilis in cætum Christianorum intret (loquitur Apostolus de suo tempore in quo fere omnes propheteabant) convincatur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, & occulta cordis eius manifesta fiunt, & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuncians quòd verè Deus in vultu suo, quia scilicet manifestatis occulta cordis humani, quòd nemo potest facere nisi Deus.

Quarto probatur conclusio hac ratione probabili, quam variis in locis insinuat D. Thomas. Actus liberi nostræ voluntatis debent esse perfectè sub ejus dominio: At non haberet voluntas plenum & perfectum dominium suorum actuum, si ipsa invitè esset naturaliter aliis creaturis conspicua ejus electio & deliberatio; esset enim hæc electio, ut ita dicam, quasi juris publici, nec perfectè pertineret ad suum principium: Ergo non patent alienis oculis cordis humani secreta.

Denique probatur conclusio ratione fundamentali: Angelus non potest naturaliter cognoscere nisi ea quæ pertinent ad ordinem hujus universi, cujus est pars: At qui actus liberi voluntatis secretæ, intra eam sistentes, nullumque inferentes effectum ad extra, ad ordinem universi non pertinent, sed sunt extra & quodammodo supra ipsum: Ergo non possunt naturaliter ab Angelo cognosci. Major est certa: Tum quia Angelus habet solum species representativas eorum quæ ad hoc universum pertinent: Tum etiam, quia oportet assignare aliquem terminum cognitioni Angelicæ; non potest autem alius terminus illi assignari quam latitudo totius universi: Tum denique, quia si cognitio naturalis Angeli ad ea quæ non pertinent ad universum se extenderet, non esset ratio cur potius se extenderet ad unum quam ad aliud, & sic omnia possibilia & futura contingentia attingeret.